

Zywietz, Michael: *Vinci, Leonardo*. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, Personenteil sv. 17, Metzler: Bärenreiter 2007, sl. 13-17.

Leonardo Vinci, narozen 1696(?) ve Strongoli; zemřel 1730 v Neapoli, skladatel

14. listopadu 1708 nastoupil na konservatoř *Poveri di Gesu Cristu* v Neapoli. Jeho tamějším učitelem byl G. Greco. Už po 3 letech mu bylo prominuto školné, zřejmě proto, že byl schopen zastat místo učitele. Vinci studium dokončil po 10 letech a po krátký čas byl „Maestro di cappella“ prince Sansevero. První úspěchy zaznamenal r. 1719 v žánru neapolské *commedia per musica*, celovečerní komedie v neapolském dialektu. Vinciho *Le zite 'ngalera* má důležité místo v dějinách komického žánru, protože jako první má dochovanou partituru. V roce 1722 vzniklá i opera *Publio Cornelio Scipione*, která mu vydobyla slávu v žánru opery seria. Počínaje r. 1724 dosahoval významných úspěchů v Římě a Benátkách a to nikoli s díly typu *commedia per musica* ale *dramma per musica*. V sezóně 1725/26 dosáhla jeho aktivita vrcholu. Napsal operu *Atianatte* pro Neapol, *Didone abbandonata* pro Řím a *Siroe, re di Persia* pro Benátky. Dvěma posledně zmíněnými začíná jeho na výsost plodná spolupráce s Metastasiem. Po smrti Scarlattiho v říjnu 1725 se Vinci stal vícekapelníkem královské kapely v Neapoli, což vedlo ke značnému omezení jeho aktivit pouze na Neapol a Řím. Přesto v r. 1728 napsal operu *Medo* a koňský balet (španělská škola pro koně) *Le nozze di Nettuno* k svatbě Antonia Farnese, vévody Parmského (obě díla na texty Carla Frugoniho). V létě 1728 se Vinci stal také kapelníkem v institutu *Poveri di Gesu Cristo*. Jeho žákem zde byl Pergolesi. Na podzim téhož roku se stal laickým bratrem Řádu růžence při klášteře S. Caterina a Formiello, kde byl činný jako maestro di capella a pro kterou napsal většinu svých duchovních děl.

Během sezóny 1729/30 byl Vinci jedním z impresáriů divadla delle Dame v Římě. Obě jeho poslední zhudebnění Metastasioových libret (*Alesandro nell'Indie* a *Artaserse*) nesou nová pravidla v žánru opera seria. *Artaserse* svého času byla jednou z nejznámějších oper vůbec. Římský karikaturista Pier Leone Ghezzi podává zprávu o Vinciho náhlé smrti po těžké kolice, možná způsobené otravou. Podle Ghezziho byl Vinci dobrým skladatelem, který ale vedl pochybný život.

Vinci patřil k nejúspěšnějším skladatelům své doby. Netypickými pro dobový operní provoz jsou četná posmrtná uvádění jeho oper, jež jsou jasným znamením jeho přetrvávajícího renomé. Jeho opery se šířily tak rychle a v takovém rozsahu, že byly nerozlučně spjaty s novou operní produkcí a tuto trvale ovlivňovaly. Takto nahlíženo lze označit Vinciho za zakladatele a šířitele nového stylu. Vinciho zhudebnění Metastasioových libret zřetelně přispělo k úspěchu libretisty ještě před Metastasioovým pozváním do Vídně. Z této spolupráce vznikly tyto opery: *Didone abbandonata* (2. zhudebnění), *Siroe*, *Catone in Utica*, *Semiramide*, *Alesandro nell'Indie* a *Artaserse*. Metastasio očividně vděčí nápaditému Vincimu za zásadní podněty ve scénicko-divadelní oblasti. Do Vídně povoláný Metastasio, který byl ve spojení s šlechtickým rodem Harrachů zastávajícími i post neapolských místokráľů, se na oplátku za vlády Karla VI. zasloužil o rozšíření Vinciho hudby v Rakousku.

Pro úplnost recepce Vinciho děl v alpských zemích nutno připomenout londýnská *pasticcia* *Elpidia* a *Elisa*, která obsahují mnoho Vinciho árií. Händel ve svých *pasticciích* uváděných po r. 1730 užívá rovněž Vinciho hudbu, která byla nová periodickým metrem a zpěvnou melodikou. Od počátku byl Vinci považován za jednoho z nejdůležitějších zástupců neapolské operní tradice, v jejímž rámci ve spolupráci s Metastasiem respektoval zásady správné deklamace a využíval barvitosti orchestru. Nepřesné je označovat ho za vynálezce obligátního doprovodu druhých houslí, což bylo kolem r. 1720 opravdu novinkou, ale ve skutečnosti výsledek úsilí různých skladatelů. Vinciho neobyčejné melodické nadání vedlo

k tomu, že se vzdal náročné hudební sazby, kterou lze najít u jeho celoživotního rivala Leonarda Lea. Vinciho zacházení s ustálenými typy árií, v detailech pozměněnými, odráží propracovanou a velmi účinnou dramaturgii celku.

Vinciho *Le zite 'ngalera* (1722) nese v libretu zřetelný vliv dramatu pláště a kordu. Charakteristická je jednoduchost použitých hudebních prostředků. Ty jsou používány v různém odstupňování od čisté lidovosti po tragický patos. Např. v písni holičského pomocníka Ciccariella je vidět pokus o autentickou melodii lidové písně. Vinci patří spolu se Scarlattim, Pergolessim a Leem k těm autorům, kteří komické opeře vytvořili charakteristickou hudební řeč a jejichž prostý, sentimentální tón utvářel budoucí podobu opery. Vinciho úspěch v tomto žánru přispěl k zlepšení náhledu na tento žánr. (povýšení tohoto žánru). Od komické opery byl jen krůček k vážné, která těžila z vymožeností komické opery.

V komorních kantátách se prosadilo dvouáriové schéma. V recitativech jsou zakomponována ariosa. Ještě méně než u předchozí generace se dělá rozdíl mezi kantátovou a operní árií. To je také důvod, proč kantátám věnoval Vinci tak málo pozornosti, neboť pro něj neměly žádné specifické výrazové a tvořivé možnosti, které by mu už nenabídla opera.

Jakub Kruliš